herpy

GECKOR

Peacock day gecko

Phelsuma quadriocellata

Phelsuma quadriocellata är en liten, ljusgrön dagaktiv gecko från Madagaskars ostkust, med röda tecken på ryggen och mörka, blåkantade fläckar på sidorna. Den är dagaktiv och lever högt uppe bland grenarna, så den passar i ett stort, tätt planterat terrarium, men inte för hantering.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Pachydactylus quadriocellatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**10-13 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog och bergsskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Värmeplats	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**15-20 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, frukt, nektar och färdigfoder**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**3-6**
Inkubation	**42-53 dagar** vid 28-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Phelsuma quadriocellata är en liten, smal dagaktig gecko med klar grön eller blågrön grundfärg. Ryggen har små rödaktiga till orange fläckar, undersidan är ljus och svansen är ofta blåaktig. Det mest talande kännetecknet är de stora, mörka fläckarna på varje sida bakom frambenen, som är kantade med ljusblått. Vissa bestånd har två sådana fläckar, andra fyra. Liksom andra dagaktiva geckor har den ögon utan ögonlock och häftlameller under tårna, så den rör sig lätt på både blad, bambu och glas.

Arten beskrevs 1883 under namnet *Pachydactylus quadriocellatus*. Artnamnet betyder "med fyra ögonfläckar" och syftar på de mörka fläckarna, som vissa underarter har fyra av. Det finns tre underarter, *P. q. quadriocellata*, *P. q. bimaculata* och *P. q. lepida*, och arten är sannolikt ett artkomplex. En fjärde underart, *Phelsuma parva*, har numera upphöjts till egen art.

Som vuxen blir *P. q. quadriocellata* omkring 11-12 cm inklusive svans, medan underarten *P. q. lepida* kan nå 13 cm. I fångenskap lever arten typiskt 8-10 år, enstaka djur upp till 15 år.

Djuret är dagaktivt och nästan alltid synligt i terrariets övre del, vilket gör det till ett fint utställningsdjur. Däremot är det skyggt och blixtsnabbt och tål dåligt att tas upp. Dagaktiva geckor kan dessutom kasta ett stycke av huden om de blir gripna, och det tar tid innan den växer ut igen. Hantering avråds därför.

Utbredning och livsmiljö

Phelsuma quadriocellata är hemmahörande på Madagaskar och finns framför allt längs ostkusten. Underarten *P. q. bimaculata* är känd från trakten kring Fandrarazana i öster, och *P. q. lepida* från nordöstra delen av ön, bland annat Nosy Mangabe. Arten har dessutom hittats på öarna Nosy Be och Nosy Komba utanför nordvästkusten.

Arten är vanlig till talrik och vitt utbredd inom sitt område. Mauritius och Réunion nämns ibland också, men det är inte bekräftat, och det ursprungliga utbredningsområdet anses här bara vara Madagaskar.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Arten är först och främst ett regnskogsdjur och finns från låglandet upp i bergsskogarna i östra Madagaskar, men också i skogsbryn, snår, odlad mark och kring bebyggelse. Den föredrar växter med breda blad och har därför ofta hittats i bananplantager. Den är på flera platser knuten till skruvpalmer av släktet *Pandanus*, vars styva blad ger skydd och samlar regnvatten.

Klimatet är fuktigt med mycket regn, i bergsskogarna omkring 3.000 mm om året. På sommaren når dagstemperaturen 30 °C och mer, medan den södra vintern i juli och augusti är sval: på dagen kommer temperaturen bara strax över 23 °C, och på natten sjunker den till under 10 °C. Geckon tillbringar dagen i träd och buskar, där den solar sig på stammar och blad och dricker regn- och daggdroppar från lövverket. Det tydliga skiftet mellan varma dagar och svala nätter ska också finnas i terrariet. Det ska efterliknas med en varm solplats, en svalare zon nedanför och regelbunden sprayning, så att fuktigheten är hög utan att bli stillastående.

Läs mer: Värme och temperatur

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha ett högt terrarium på minst 45 × 45 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Höjden är viktig, eftersom *Phelsuma quadriocellata* lever uppe i grenarna och utnyttjar all plats den får. Ett mindre terrarium gör det svårt att få en varm solplats och en svalare botten utan att överhetta djuret.

Glas eller PVC lämpar sig bäst, eftersom trä tar skada av den höga fuktigheten. Inred med många grenar, bamburör och lianer på olika höjder. Geckon föredrar släta ytor att vila och sola sig på, till exempel urholkad bambu eller rör. Råa grenar kan också användas, men då sitter djuret oftare på glaset. Eftersom arten är skygg ska det finnas tät lövmassa både högt och lågt samt gömslen som korkbark och ihåliga trästycken.

Som botten fungerar en fuktbevarande blandning av kokosfiber eller torvmossa, gärna som bioaktiv botten med levande växter och gråsuggor. Arten klarar sig bra i ett bioaktivt terrarium, eftersom den är liten och inte förstör växterna. Ventilationen ska vara så god att droppar på glaset har torkat bort till nästa dag.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Phelsuma quadriocellata ska ha en tydlig temperaturgradient. Solplatsen överst ska vara 30-32 °C och den svalare zonen nere i terrariet omkring 22 °C. Resten av luften hålls på 22-26 °C. Solplatsen skapas med en värmelampa eller en keramisk värmeemitter över en gren, båda styrda av en termostat så att djuret inte kan bli överhettat.

På natten får temperaturen sjunka till omkring 15-20 °C, och det är mer naturligt än att värma upp natten. Först om rummet kommer under cirka 15 °C är en svag värmekälla utan ljus en fördel. Mät med digitala termometrar både upptill och nedtill. Följ djuret: sitter det ständigt i skugga med öppen mun är det för varmt.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 60-70 %. Det uppnås med en fuktbevarande botten, regelbunden sprayning och eventuellt en liten dimspridare eller ett vattenfall. Spraya en till två gånger om dagen, så att luften är fuktig och lövverket torkar upp mellan sprayningarna. Mät med en digital hygrometer.

Dagaktiva geckor kommer sällan ner på botten för att dricka. De slickar i stället vattendroppar från blad och glas. Breda blad där vattnet kan samlas är därför en bra hjälp. En låg skål med friskt vatten kan också placeras uppe bland grenarna, men den ska vara så låg att ungdjur inte kan drunkna. Håll alla vattenkällor rena för att undvika bakterietillväxt.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och behöver kraftigt ljus och UVB. Ett T5-rör med 6 % UVB, placerat 30-40 cm över den högsta solplatsen, ger ett UV-index på omkring 3-4, motsvarande Ferguson-zon 3. Är avståndet större, upp till 40-60 cm, är ett kraftigare rör med 12 % ett bättre val. Utan UVB kan djuret utveckla benskörhet (MBD), som kan vara dödlig.

UVB-rör förlorar styrka efter 6-12 månader, även om de fortfarande lyser, så byt dem löpande. Ha ljuset tänt 12 timmar om dygnet och släck det på natten, så att det blir ett tydligt skifte mellan dag och natt. En värmelampa eller halogenlampa kan ge både värme och UVA, men den är inte en ersättning för ett UVB-rör. Kom ihåg att växt- och akvarieljus inte ger UVB.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom

UTFODRING

Phelsuma quadriocellata är allätare och äter i naturen både insekter, nektar och mjuk frukt. I fångenskap är det enklast att ge en färdigblandad pulverkost för fruktätande geckor, utrörd med vatten och ställd i en låg skål högt upp i terrariet. Kosten kan stå kvar i två till tre dagar om den hålls fuktig. Den är redan tillsatt med de nödvändiga näringsämnena och är bättre än ren färsk frukt.

Ge dessutom levande insekter regelbundet och tänk på variation. Små syrsor, gräshoppor, flugor, kalkmaskar och kackerlackungar är bra val. Som tumregel får insekten inte vara längre än avståndet mellan djurets ögon. Vuxna djur får typiskt pulverkost en gång i veckan och små insekter oftare, medan ungdjur får mat varje dag.

Alla insekter pudras. En användbar plan är ett kalkrikt multivitamin vid varje utfodring, kalk med magnesium vid var fjärde och D3 vid var åttonde utfodring. Färsk frukt som banan, jordgubbar och mango kan ges som tillskott, men inte som huvudfoder.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Phelsuma quadriocellata är skygg, snabb och nervös och passar bäst som utställningsdjur. Den kan inte vänjas vid hantering. När den känner sig hotad kan den kasta ett stycke av huden. Håll därför inte djuret i handen, och fånga det med ett fjärilsnät om det rymmer.

Två hanar får aldrig hållas ihop, och två honor kan också bli territoriella mot varandra. Ett par kan hållas ihop, men hanen får lätt honan att lägga ägg oavbrutet, och det tär på henne. Därför avråds det också från att hålla paret ihop utanför aveln. Det säkraste är att hålla ett enskilt djur; ett par kräver ett stort terrarium med många gömslen. Gömslen i hela terrariet gör djuret mindre stressat, och det kommer ändå fram vid utfodring och solbad.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen är svåra att skilja hos ungdjur men lättare hos vuxna. Hanarna har en rad förstorade porer på undersidan av låren vid kloaken, fjällen runt dem är ofta gula och huvudet är kraftigare. Honorna har tydliga kalksäckar under hakan. Storleken är inget säkert könstecken. Ålder och vikt vid könsmognad är inte dokumenterade. En hona bör i alla fall vara fullvuxen innan hon sätts i avel, så att hon inte tappas på kalk.

PARNING

Arten kan födas upp som par, och djuren förökar sig som regel när de hålls ihop. En sval period som motsvarar den södra vintern sätter igång aveln: djuren hålls svalare från november och får först i februari full dag- och nattemperatur igen. Exakta temperaturer för viloperioden är inte dokumenterade, men i naturen ligger vinterdagarna strax över 23 °C och nätterna under

10 °C. Eftersom honor belastas av många kullar är det en god idé att skilja paret åt om honan tappar i vikt eller om hanen jagar henne. Ge honan gott om kalk och insekter under hela säsongen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger två ägg åt gången, och en ny kull kommer varje eller varannan månad under avelssäsongen. Efter den svala perioden läggs det tre till sex kullar från mars till september. Äggen läggs gärna lösa i bladvecken på sansevieria eller i bamburör, men kan också klistras fast på växter, grenar eller terrariets väggar. Sitter ett ägg fast ska du aldrig försöka riva loss det, för då går det sönder. Håll ögonen på honans kalksäckar under hakan och ge henne extra kalk och insekter när hon lägger. Avbryt aveln om hon blir mager. En kull på ett ägg kan förekomma.

INKUBATION

Ägg som sitter fast på en gren eller ett gömställe kan stanna kvar i terrariet, eller så kan du flytta hela underlaget med ägget till en liten inkubationslåda. Vid omkring 28-30 °C kläcks äggen efter 42-53 dagar. Fukt och substrat är inte dokumenterade för arten; lätt fuktigt substrat och hög luftfuktighet som för andra dagaktiva geckor är en rimlig utgångspunkt.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar är mycket små och har ännu ingen röd teckning; den kommer först med tiden. Uppfödningen är förhållandevis lätt. Ungarna får små bananflugor och pulverkost, och när de växer läggs små syrsor till. Pudra alla insekter med kalk och vitaminer. Håll ungarna i ett litet, fuktigt terrarium med blad och gömställen, och spraya varje dag, så att de kan dricka droppar. Vattenskålar ska vara mycket låga, för ungdjur kan drunkna. Djur av samma kön blir territoriella, så dela på dem när de närmar sig vuxen storlek.

Hälsa och vanliga misstag

Phelsuma quadriocellata är härdig när temperatur, ljus och foder stämmer, men det finns några typiska fel:

- Brist på UVB, kalk eller D3, som ger benskörhet (MBD) med mjuka käkar, krokiga lemmar och darrningar. Byt UVB-rör efter 6-12 månader och pudra födan.
- För låg luftfuktighet eller dålig ventilation, som ger hudproblem, svamp och bakterier i stillastående vatten.
- Överhettning vid solplatsen. Använd termostat på alla värmekällor.
- Hudskador när djuret grips eller kläms. Huden kan lossna i stora stycken, så undvik att ta tag i djuret.
- Stress och strider, om djur av samma kön hålls ihop.
- Honor som tärs upp av att lägga oavbrutet.

Ett friskt djur är aktivt, har klara ögon och en fyllig svans. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om geckon tappar i vikt, slutar äta eller blir slö.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.